

Ghid complet de desen. Portrete

Curs practic pentru începători

Barrington Barber

LITERA

București

Cuprins

Introducere	6
Primii pași.....	8
Stiluri și tehnici	36
Compoziție	54
Portrete de grup și de familie	66
Viața de-a lungul vârstelor	82
Vestimentație	94
Animale în portrete.....	106
Mobilă și recuzită	110
Simbolism	120
Autoportrete	136
Caricatură	150
Indice	160

Primii pași

În această primă secțiune analizăm cele mai importante aspecte ale desenului de portrete. Temele sunt prezentate în ordinea în care le veți aborda, astfel încât, chiar dacă nu ați mai făcut niciodată un portret, să știți cum să procedați. Veți observa că se pune mult accent pe structura capului și pe trăsături. Forma principală a capului este esențială, deoarece, dacă ignorați acest lucru, desenul rezultat nu va surprinde niciodată cu adevărat calitățile subiectului. Dacă sunteți la început în desenul de portret, veți considera benefic să exersați cu acuratețe desenarea acestei forme, chiar dacă lejer și fără îngrădiri.

Există o formă obiectivă pe care o va avea o anumită față și care poate fi studiată până este desenată corect. Modul în care fiecare umflătură sau proeminență a fiecărei trăsături este legat de întreaga formă a chipului și dacă liniile sunt mai mari sau mai mici poate reprezenta o diferență mare față de rezultatul final. Nu există nici un înlocuitor pentru o observare atentă. Dacă exersați privitul chipurilor, vă veți spori capacitatea de a desena formele pe care le aveți în față. Modificarea condițiilor de lumină și a expresiilor oferă trăsăturilor variațiuni subtile. Trebuie să decideți exact care dintre aceste variante trebuie incluse în desenul vostru.

În cele din urmă, vom analiza o serie de materiale pentru a vă oferi un spectru amplu de opțiuni. Ceea ce veți descoperi singuri prin încercare și eroare va rămâne cu voi și vă va ajuta în munca voastră pe viitor.

Unghiul capului

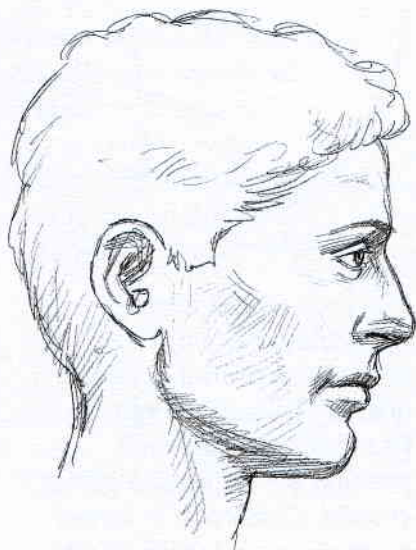
Partea cea mai distinctivă a oricărui portret este chipul, caz în care înfățișarea și trăsăturile subiectului pot fi reprezentate cel mai ușor. Acesta este punctul vostru de pornire. Capul trebuie tratat ca un întreg, astfel încât fața să aibă o bază solidă. Sunt posibile doar câteva perspective asupra capului pentru ca un portret să poată fi recunoscut.

Poziția pe care o alegeți pentru cap va fi foarte importantă pentru rezultatul final și pentru recunoașterea subiectului vostru. Vom începe cu cele mai comune, apoi vom evalua alternativele viabile.

Chipul văzut din față, la același nivel cu privirea artistului, este excelent pentru surprinderea expresiei ochilor, dar forma nasului este mai puțin evidentă.

Perspectiva în semiprofil este probabil cea mai populară poziție. Ea oferă un unghi clar asupra ochilor și unul suficient asupra formei nasului pentru a surprinde o redare corectă.

Capul văzut din profil permite definirea clară a trăsăturilor. În general însă, portretele din acest unghi sunt mai puțin expresive, căci ochii nu se văd clar.

Capul ușor înclinat spre spate oferă un aer de răceală, chiar de trufie, dar merită luat în considerare.

Capul înclinat în față poate reda o expresie destul de întrebătoare sau de defensivă.

Desenarea capului – metodă de bază

Formele și zonele de bază ale capului trebuie avute în vedere când începeți să desenați portretul. Există cinci pași de bază. Aceștia vă vor oferi o formă puternică, pe care o puteți prelua mai apoi pentru a obține forme și amprente individuale subtile care vor transforma desenul vostru într-o reprezentare realistă a persoanei pe care o desenați.

Mai întâi stabiliți forma generală a capului sau a craniului și modul în care acesta se așază pe gât. Poate fi foarte rotunjit, prelung și subțire sau pătrat și solid. Oricare ar fi forma sa, trebuie să o definiți clar și precis de la început, căci acest lucru va face lucrurile mai ușoare ulterior.

Decideți cum acoperă părul capul și ce volum are în raport cu întregul cap. Desenați forma de bază și nu vă concentrați pe detalii în această etapă.

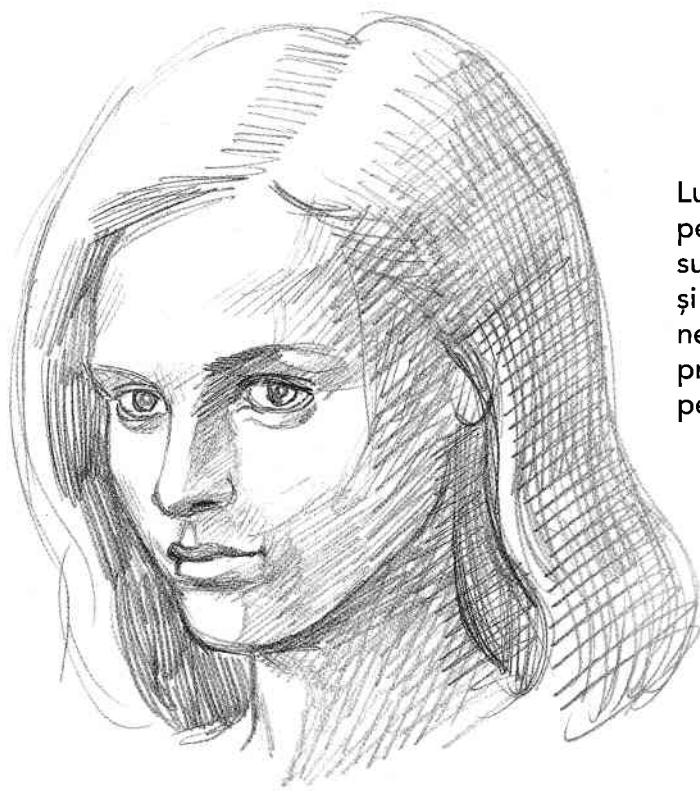
Acum stabiliți forma și poziția de bază a trăsăturilor, începând cu ochii. Obțineți nivelul, dimensiunea corectă și forma generală, inclusiv sprâncenele.

Nasul este următorul, forma sa (indiferent dacă este ușor cârn, drept, acvilin, lat sau îngust), înclinarea și volumul pe care îl ocupă pe suprafața principală a feței.

Acum priviți gura, măsurându-i lățimea și grosimea și asigurați-vă că o așezați corect în raport cu bărbia.

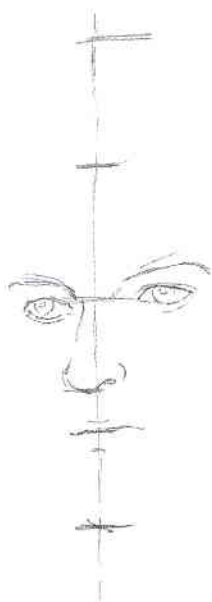
Forma feței este dată de calitățile tonale ale umbrelor. Conturați pur și simplu forma și concentrați-vă pe surprinderea corectă a zonei generale.

Lucrați la valorile tonale de pe tot capul, observând care sunt zonele mai întunecate și care nu sunt atât de întunecate, subliniindu-le pe primele și îndulcindu-le pe cele din urmă.

Desenarea capului – metodă alternativă

O metodă alternativă pentru a începe un portret este aceea de a lucra pornind din centrul chipului și de a vă deplasa spre exterior. Această abordare este potrivită atât pentru desenați, cât și pentru începători și este foarte utilă dacă nu sunteți prea sigur în privința evaluării proporțiilor și a măsurării distanțelor. Pentru acest exercițiu vom presupune că desenăm un chip ușor din profil.

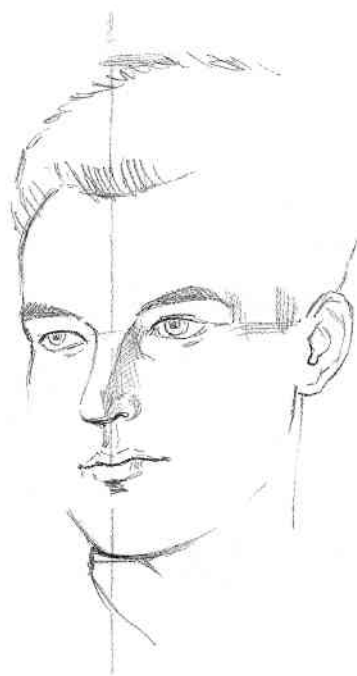

Prima fază: marcarea trăsăturilor

- Trasați o linie orizontală pentru poziția ochilor, la jumătatea distanței dintre marcasele superioare și inferioare. Schițați poziția și forma ochilor.
- Faceți un semn la jumătatea distanței dintre punctul de sus și nivelul ochiului pentru linia părului.
- Un semn la jumătatea distanței dintre nivelul ochiului și marcajul de jos vă va oferi poziția capătului nasului. Desenați într-o formă foarte simplă pentru a avea o idee clară asupra formei. Marcajul superior care indică partea superioară a capului va apărea într-o parte a liniei verticale.
- Linia de jos marchează punctul bărbiei, care va fi pe linia verticală.
- În continuare, trebuie calculată poziția gurii. Gura este mai aproape de nas decât de bărbie, așa că nu o așezați la jumătatea distanței.

A doua fază: definirea trăsăturilor

- Desenați formele ochilor și ale sprâncenelor, asigurându-vă că sunt amplasate corect. Observați cum ochiul aflat cel mai aproape de voi este văzut mai plin decât ochiul aflat mai departe. Puteți încerca să definiți punctul în care sprânceana mai îndepărtată întâlnește marginea capului așa cum se vede din poziția voastră.
- Acum nasul trebuie desenat cu atenție: forma exterioară și, de asemenea – în linii ușor trasate –, modul în care forma creează umbre pe partea neluminată.
- În aceeași poziție, urechea se potrivește între nivelurile ochiului și nasului, dar este amplasată în lateral. Măsurați cum se raportează distanța dintre ochi și ureche la lungimea nasului și desenați în plan conturul urechii.
- Jumătatea gurii din partea opusă a feței nu va arăta la fel de lungă precum jumătatea gurii aflată pe partea apropiată. Centrul gurii trebuie să fie aliniat cu centrul nărilor. Desenați partea ascuțită a bărbiei.

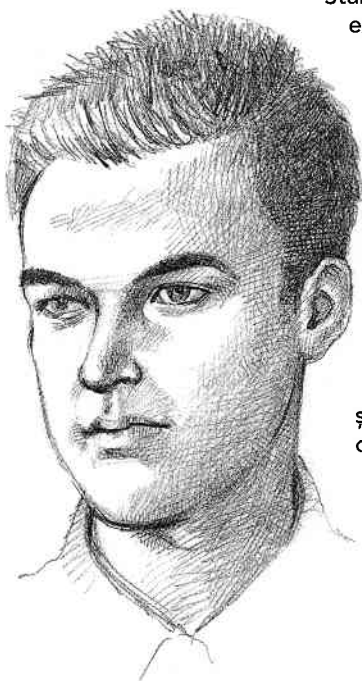
A treia fază: conturarea umbrelor

- Urmăriți forma umbrelor care se desfășoară pe partea laterală a capului orientată spre voi. Pur și simplu trasați ușor conturul marginii umbrei de pe frunte în jos pe pomeți, spre exteriorul gurii și spre bărbie. Desenați gâtul și conturul umbrei sale.
- Trasați umbrele din jurul ochilor, nasului și, unde este nevoie, al gurii. Conturați ușor umbra în toată zona, inclusiv în zona părului și a gâtului. Definiți marginile spatelui capului, gâtului și în partea opusă, acolo unde se evidențiază fruntea pe fundal. Completați cu forma de sus a capului.
- Trasați întreaga formă aflată spre marginea feței cea mai îndepărtată de voi; aveți grijă să nu subliniați prea mult bărbia. Verificați acuratețea distanței dintre linia nasului și conturul obrazului, apoi dintre colțul gurii din partea laterală și marginea feței și a bărbiei. Faceți toate corecțiile. În această etapă, desenul vostru ar trebui să arate ca o versiune simplă a subiectului.

A patra fază: aplicarea valorilor tonale

- Începeți prin întunecarea zonelor care ies în evidență cel mai clar. Stabiliți cu atenție tonul în jurul formei, astfel încât, acolo unde există un contrast puternic, să intensificați obscuritatea tonului și, acolo unde există mai puțin contrast, să îl estompați, chiar să îl ștergeți, dacă este nevoie. Desenați valorile tonale cu grijă, asigurându-vă că, în zonele în care există o trecere treptată de la întuneric la lumină, reflectați aceasta în modul în care aplicați tonul.

- Cea mai accentuată definire a trăsăturilor trebuie să se reflecte în forma ochilor și uneori în sprâncene, în colțul dintre nas și ochi și în jurul nărilor. Cea mai definită parte a gurii este locul unde aceasta se deschide și uneori zona aflată chiar sub buza de jos. Marginea bărbiei este adesea destul de bine definită, în funcție de lumina pe care o aveți.
- Trasați firele mai clare ale părului, dar și formele exterioare și interioare ale urechii. Priviți așezarea capului pe umeri, observând cum umerii se îndepărtează de gât pe ambele părți ale capului.
- Este posibil să constatați că fundalul părții mai deschise a capului pare întunecat, iar fundalul părții mai întunecate a capului pare mai luminos. Un fundal mai întunecat poate ajuta la orientarea feței înainte. Încheiați prin aplicarea unor tușe delicate – fie cu creionul, fie cu o gumă bună – pentru a îndulci marginile tonurilor.

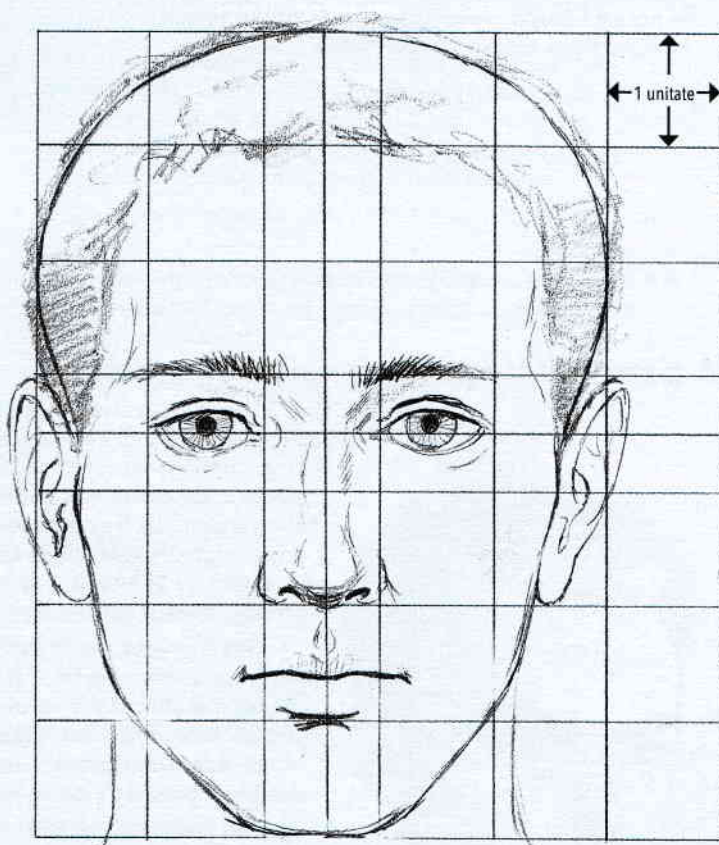
Cap de bărbat – trasarea proporțiilor

Mai ales pentru începători poate fi foarte util să folosiți o grilă ca ghid pe care să faceți o hartă a capului pentru a vă asigura că proporțiile sunt corecte. În ciuda varietății uimitoare de fețe care se găsesc în lume, cele redată aici sunt, în general, valabile pentru toți adulții din orice rasă sau cultură, cu excepția cazului în care există o deformare majoră și, astfel, pot fi aplicate oricărei persoane care vă interesează ca model. Evident, vor exista mici diferențe, dar

Lectură orizontală: chip văzut din față

Pentru exemple văzute din față s-a folosit o proporție de cinci unități pe orizontală și șapte unități pe verticală. Înainte de a începe să studiați unitățile individuale, observați linia centrală trasată vertical pe lungimea feței. Aceasta trece la distanță egală între ochi și central prin nas, gură și bărbie.

- Lățimea ochiului este o cincime din lățimea întregului cap și este egală cu 1 unitate.
- Spațiul dintre ochi este de 1 unitate.
- Între marginea capului și colțul exterior al ochiului este 1 unitate.
- Între colțul exterior al ochiului și colțul interior al ochiului este 1 unitate.
- De la colțul interior al ochiului stâng până la colțul interior al ochiului drept este 1 unitate.
- Între colțul interior al ochiului drept și colțul său exterior este 1 unitate.
- Colțul exterior al ochiului drept se află la 1 unitate față de marginea capului.
- Unitatea centrală conține nasul și este, de asemenea, lățimea bazei pătrate a bărbiei sau a maxilarului.

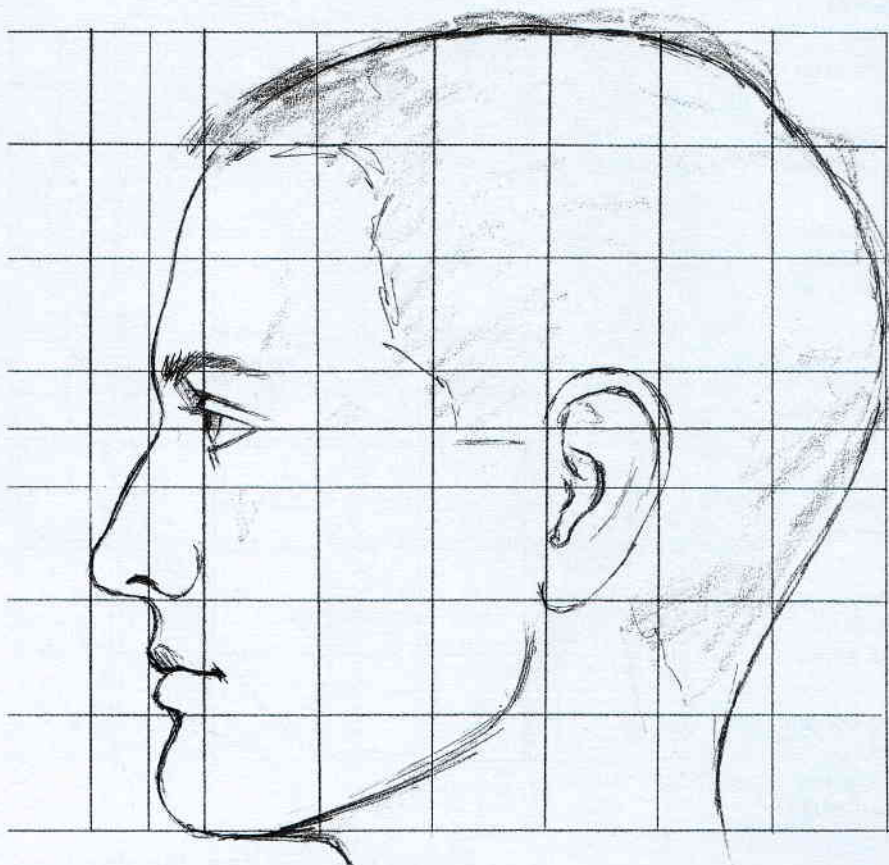

Lectură verticală: chip văzut din față

- Ochi: amplasați la jumătatea lungimii capului.
- Linia părului: 1 unitate față de partea superioară a capului.
- Nas: 1 unitate și jumătate de la nivelul ochilor în jos.
- Partea inferioară a buzei de jos: 1 unitate în sus față de marginea maxilarului.
- Urechii: lungimea nasului, plus distanța de la linia ochilor la sprâncene – 2 unități.

atât de neînsemnate încât să fie ignorate fără probleme. Singura condiție este legată de capul care trebuie să fie drept și vertical, fie privit din față, fie din profil. Dacă este privit ușor din profil, proporțiile capului vor fi denaturate.

Numărul de unități variază în funcție de desenul cu capul privit complet din față sau din profil. Studiați fiecare exemplu cu notițele sale însoțitoare înainte de a încerca să folosiți sistemul ca bază pentru portretele voastre.

Lectură orizontală: din profil

- Capul în profil are 7 unități în lățime și 7 unități în lungime, inclusiv nasul.
- Marginea din față a ochiului este la 1 unitate pornind din punctul nasului.
- Urechea are 1 unitate lățime. Marginea frontală este la 4 unități din punctul nasului și la 2 unități de la marginea din spate a capului.
- Nasul se proiectează la o jumătate de unitate din față forme principale a craniului, care are un profil de aproximativ 6 unități și jumătate lățime.

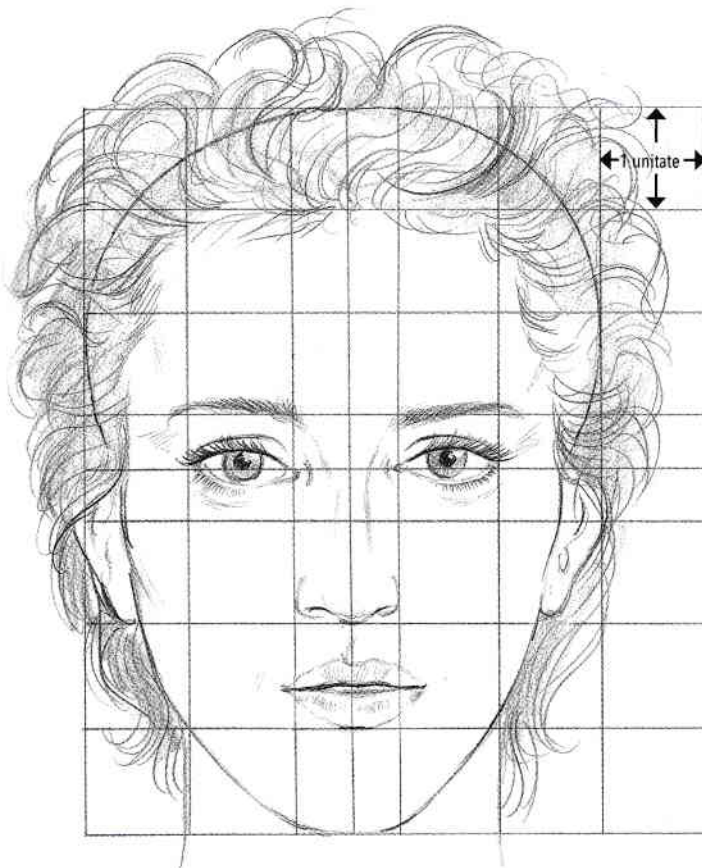
Cap de femeie – trasarea proporțiilor

În general, capul de femeie este mai mic decât al bărbatului, dar proporțiile sunt exact aceleași. (Vezi și pagina 30 pentru informații despre proporțiile capetelor copiilor, care la anumite vârste sunt semnificativ diferite de cele ale adulților.)

Lectură orizontală: chip văzut din față

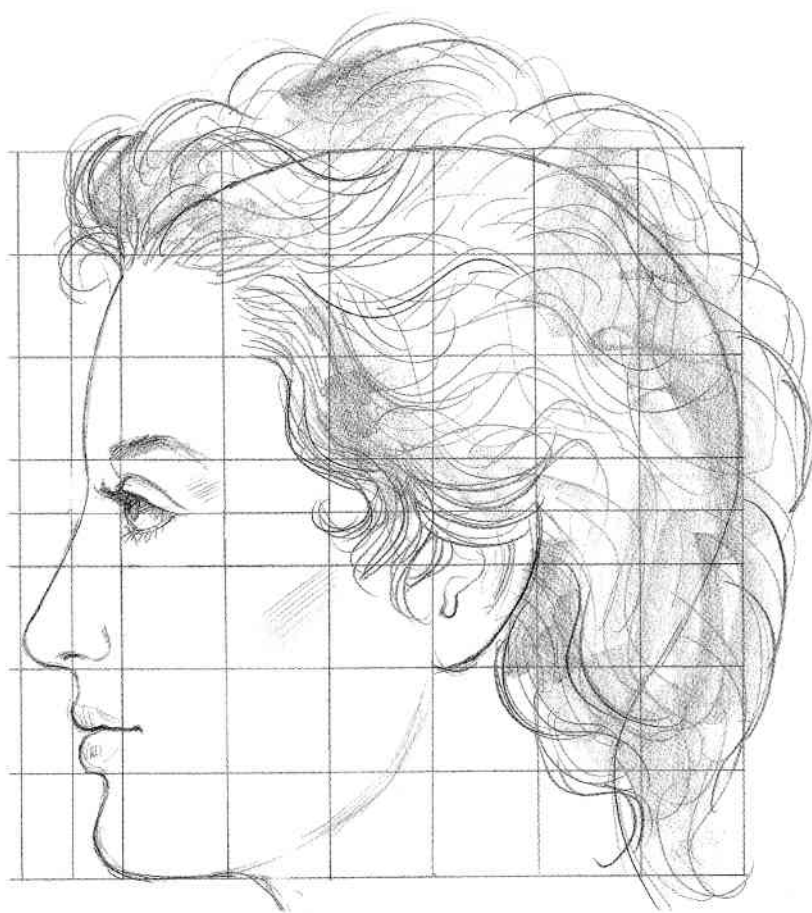
Pentru exemple de chipuri privite din față s-a folosit o proporție de cinci unități pe lățime și șapte unități pe lungime. Înainte de a începe să studiați unitățile individuale, observați linia centrală trasată vertical pe lungimea feței. Aceasta trece la distanță egală între ochi și central prin nas, gură și bărbie.

- Lățimea ochiului este o cincime din lățimea întregului cap și este egală cu 1 unitate.
- Spațiul dintre ochi este de 1 unitate.
- De la marginea capului la colțul exterior al ochiului este 1 unitate.
- De la colțul exterior al ochiului până la colțul interior al ochiului este 1 unitate.
- Între colțul interior al ochiului stâng și colțul interior al ochiului drept este 1 unitate.
- De la colțul interior al ochiului drept până la colțul său exterior este 1 unitate.
- Între colțul exterior al ochiului drept și marginea capului este 1 unitate.
- Unitatea centrală conține nasul și reprezintă și lățimea bazei pătrate a bărbiei sau a maxilarului.

Lectură verticală: chip văzut din față

- Ochi: la jumătatea lungimii capului.
- Linia părului: 1 unitate față de partea superioară a capului.
- Nas: 1 unitate și jumătate de la nivelul ochilor în jos.
- Partea inferioară a buzei de jos: 1 unitate în sus de marginea maxilarului.
- Urechii: lungimea nasului, plus distanța de la linia ochilor la sprâncene – 2 unități.

Lectură orizontală: din profil

- Capul în profil are 7 unități lățime și 7 unități lungime, inclusiv nasul.
- Marginea frontală a ochiului este la 1 unitate pornind din punctul nasului.
- Urechea are 1 unitate lățime. Marginea frontală este la 4 unități din punctul nasului și la 2 unități de la marginea din spate a capului.
- Nasul se proiectează la o jumătate de unitate din fața formei principale a craniului, care are un profil de aproximativ 6 unități și jumătate lățime.